

Meningsutbyte om Kronstadt

De följande debattinläggen består av artiklar/brev som publicerades i de amerikanska trotskisternas månatliga teoretiska tidskrift *New International* 1938-39. De som deltog i debatten var *Victor Serge* och *Dwight Macdonald* (redaktör för den vänsterorienterade tidskriften *Partisan Review*) å ena sidan, och tidskriftens redaktörer James Burnham och Max Shachtman å den andra. I inläggen hänvisas också till andra artiklar publicerade i tidskriften (av Trotskij och John G Wright) – dessa artiklar specificeras i noter.

Innehåll

Än en gång: Kronstadt.....	1
Brev från Victor Serge (april 1938)	1
Brev från Dwight Macdonald (26 april 1938).....	3
Svar från redaktörerna.....	5
Ett brev och några anteckningar.....	8
Victor Serge: Ett brev till och två svar (oktober 1938)	8
Svar till Serge.....	11
Kronstadt igen	12
Brev från Dwight Macdonald (oktober 1939).....	12

Än en gång: Kronstadt

Från *New International*, Vol. 4 No. 7, July 1938

Brev från Victor Serge (april 1938)

Jag emottog er tidskrift med stor glädje. Det är uppenbarligen det bästa revolutionärt marxistiska organet av idag. Tro mig när jag säger att alla mina sympatier är med er och att om det är möjligt för mig att hjälpa till, kommer jag mycket gärna att göra det.

Jag skall senare besvara Wrights och L.D. Trotskijs artiklar om Kronstadt.¹ Detta stora ämne förtjänar att grundligt tas upp igen och de två studier som ni har publicerat hittills har långt ifrån uttömt ämnet. Först och främst är jag förvånad över att se våra kamrater Wright och L D Trotskij föra ett resonemang som vi enligt min mening borde vi akta oss för och avstå från. De noterar att dramat i Kronstadt 1921 genast framkallar kommentarer från socialistrevolutionärer, mensjeviker, anarkister och andra, och utifrån detta faktum, vilket är naturligt i en epok där det råder ideologisk förvirring, med ändrade värderingar och kamp mellan olika sekter, härleder de ett slags hopkok. Låt oss vara misstänksamma mot hopkok och mot sådana mekaniska resonemang. De har missbrukats alltför mycket under den ryska revolutionen, och vi ser vart det leder. Borgerliga liberaler, mensjeviker, anarkister, revolutionära marxister uppfattar Kronstadt-dramat från olika ståndpunkter och av olika skäl, vilket är bra och nödvändigt att ha i åtanke, istället för att bunta ihop alla kritiker under samma tak och tillskriva dem alla samma fientliga inställning till bolsjevismen.

Problemet är sannerligen mycket större än händelserna i Kronstadt, som bara var en episod. Wright och L.D. Trotskij driver en mycket enkel tes: att Kronstadt-upproret objektivt var kontrarevolutionärt och att den politik som fördes av Lenins och Trotskijs centralkommitté var korrekt före, under och efteråt. Politiken var korrekt i historisk och dessutom storslagen skala, vilket inte förhindrade att den under olika särskilda omständigheter var tragiskt och farligt falsk, felaktig. Det skulle vara bra och modigt att idag erkänna detta i stället för att hålla fast vid ofelbarheten hos den allmänna linjen under åren 1917-1923. Det står klart att upproret i Kronstadt och på andra ställen betydde att det var helt omöjligt för partiet att fortsätta på krigskommunismens väg. Landet höll på att gå under av ett förstatligande som drevs till det bittra slutet. Vem hade då rätt? Centralkommittén, som höll fast vid en väg som var utsiktslös, eller massorna som på grund av svält drevs till förtvivlade åtgärder? Det förefaller mig obestriddigt att Lenin vid denna tid begick sitt livs största misstag. Behöver vi påminna om att ett par veckor innan NEP infördes, publicerade Bucharin ett arbete om ekonomi som visade att det aktuella systemet utgjorde socialismens första fas? Historikern Rozjkov hade blivit deporterad till Pskov för att han i brev till Lenin hade förespråkat åtgärder för försoning med bönderna. När väl Kronstadt gjorde uppror, så måste det otvivelaktigt undertryckas. Men vad hade gjorts för att förebygga upproret? Varför förkastades medlingsförslaget från Petrograds anarkister? Kan man, när allt kommer omkring, rättfärdiga den brutala och, jag upprepar, avskyvärda massakern på de besegrade från Kronstadt, som fortfarande sköts buntvis i Petrograd-fängelset tre månader efter upproret avslutats? De var män av det ryska folket, efterblivna kanske, men de tillhörde revolutionen stora massor.

L.D. Trotskij framhåller att sjömännen och soldaterna i Kronstadt av 1921 inte längre var desamma som de 1918 med avseende på revolutionärt medvetande. Det är sant. Men partiet 1921 – var det samma som 1918? Led det inte redan av en byråkratisk smitta, som ofta fjärmade det från massorna och fick det att inta en omänsklig hållning mot dem? Det skulle i

¹ Serge syftar på [Sanningen om Kronstadt](#) av John G Wright (*New International* februari 1938) och [Ramaskri om Kronstadt](#) av Trotskij (*New International* april 1938). – Red

detta sammanhang vara bra att på nytt läsa den kritik mot den byråkratiska regimen som för länge sedan formulerades av Arbetaroppositionen, och även komma ihåg de fördärliga metoder som stack fram huvudet under diskussionen om fackföreningarna 1920. För min del blev jag rasande över att se de manövrer som majoriteten i Petrograd använde sig av för att tysta trotskisterna och Arbetaroppositionen (som försvarade diametralt motsatta teser).

Den fråga som idag dominerar hela diskussionen är huvudsakligen denna: När och hur började bolsjevismen urarta?

När och hur började det att använda icke-socialistiska metoder mot de arbetande massorna – vars energi och högsta medvetande det uttryckte – metoder som måste fördömas eftersom de till sist säkerställde byråkratins seger över proletariatet?

När frågan ställts, kan man se att de första symtomen på det onda visade sig långt tidigare. 1920 blev de mensjevnikiska socialdemokraterna falskeligen, i en kommuniké från tjeckan, anklagade för spionage för fienden, sabotage, etc. Denna skandalöst lögnaktiga kommuniké användes för att förbjuda dem. Samma år arresterades anarkister över hela Ryssland, efter ett formellt löfte att legalisera rörelsen och efter att ett fredsfördrag som tecknats med Machno avsiktligt rivits upp av centralkommittén som inte längre behövde den svarta armén. Att den revolutionära politiken i det stora hela är riktig kan inte, i mina ögon, rättfärdiga dessa fördärliga metoder. Och de fakta som jag återger är tyvärr långt ifrån de enda.

Låt oss gå ännu längre tillbaka. Är det inte dags att förklara att den dag det strålande året 1918, då partiets centralkommitté beslutade att tillåta att de extraordinära kommissionerna tillämpade dödsstraff *på basis av ett hemligt förfarande, utan att förhöra de anklagade, som inte fick möjlighet att försvara sig*, är en svart dag? Den dagen kunde centralkommittén återställa eller inte återställa ett inkvisitoriskt förfarande som den europeiska civilisationen hade förpassat till glömskan. Hursomhelst gjorde den ett misstag. Det anstod inte nödvändigtvis ett segerrikt socialistiskt parti att begå detta misstag. Revolutionen hade kunnat försvara sig bättre utan det.

Det skulle verkligen vara fel att idag blunda för att den ryska revolutionen historiska landvinningar ifrågasätts. De revolutionära marxisterna kommer bara att kunna rädda det som är väsentligt och beständigt ur bolsjevismens enorma erfarenheter genom att åter ta itu med alla problem från grunden med ett verkligt öppet sinne, utan partifåfänga, utan oförsonlig fientlighet (framför allt när det gäller historiska undersökningar) mot andra tendenser inom arbetarrörelsen. Tvärtom, genom att inte erkänna gamla misstag, vars allvarlighet historien inte upphört att ge exempel på, äventyras bolsjevismens alla landvinningar. Kronstadt-episoden ställer samtidigt frågan om relationerna mellan proletariatets parti och massorna, om partiets interna regim (Arbetaroppositionen krossades), om den socialistiska etiken (hela Petrograd fördes bakom ljuset vid tillkännagivandet av en *vit* rörelse i Kronstadt), om mänsklighet i klasskampen och framför allt i kampen inom våra klasser. Och slutligen sätter den idag vår självkritiska förmåga på prov.

Jag kan just nu inte ge ett utförligare svar till kamraterna Wright och LD Trotskij, men jag hoppas att ni gör detta brev tillgängligt för läsarna av *New International*. Det kommer kanske att bidra till att påbörja en diskussion som vi borde kunna slutföra i en anda av sund revolutionär kamratskap.

Paris, 28 april 1938

Brev från Dwight Macdonald (26 april 1938)

För mig var Trotskijs Kronstadt-artikel i aprilnumret² en besvikelse och en pinsamhet. En besvikelse eftersom jag hade hoppats på en uppriktig och tämligen objektiv förklaring av Kronstadt-affären. Pinsam därför att jag beundrar Trotskij och accepterar många av hans teorier. En artikel som denna – som i allt väsentligt är ett försvarstal, ett briljant sådant – gör det svårare att försvara Trotskij mot den ofta framförda anklagelsen att hans tänkande är sekteristiskt och stelbent.

För dem som liksom jag tror att den proletära revolutionen är den enda vägen till socialismen, är frågan för dagen: hur kan vi undvika den slags urartning som har skett i Sovjetunionen? Närmare bestämt, i vilken utsträckning bär den bolsjevikiska teorin ansvaret för uppkomsten av stalinismen? I *Den förrådade revolutionen* visar Trotskij att stalinismen främst återspeglar den låga nivån på produktiviteten och ekonomiska utvecklingen i Ryssland. Men även om man, som jag, accepterar denna analys, kan det ändå finnas en viktig bidragande orsak i vissa svagheter i den bolsjevikiska politiska teorin. Är det inte marxisters plikt att idag obevekligt leta fram dessa svagheter och ompröva hela den bolsjevikiska linjen med vetenskaplig objektivitet? Mitt intryck är att Trotskij har visat föga intresse för en sådan grundläggande omprövning. Han verkar vara mer intresserad av att försvara leninismen än att lära av dess misstag.

Artikeln om Kronstadt är ett bra exempel på vad jag menar. Den är lidelsefull, värtalig, och – inte övertygande. Trotskij kanske har rätt i alla sina påståenden. Men han närmar sig ämnet på ett sådant sätt, att han gör det omöjligt för en opartisk observatör att bilda sig en förnuftig uppfattning. Jag har varken tiden eller kunskapen – och *New International* har säkerligen inte utrymmet – för att här ta upp en diskussion om Kronstadt-frågan. Men jag skulle vilja visa på några betänkligheter som rör *tonläget* i Trotskijs artikel. På det hela taget förefaller det mig som att Trotskij intar en polemisk hållning till en fråga som bör behandlas lidelsefritt, med viss respekt för den andra sidan. Redan titeln är hånfull: *Ramaskri om Kronstadt*. Oppositionen karaktäriseras i polis-domstols-termer – ”detta brokiga brödraskap”, ”denna i sanning bluffartade kampanj”. För att motivera sådana smädelser måste Trotskij, för att uppväga uttalanden av Serge, Thomas, Berkman och Souvarine, lägga fram mycket starkare bevis än de han (eller Wright) hittills har gjort.

Trotskij inleder sin artikel med ett hopkok värdigt en Vysjinskij:³ ”Bland de som deltar i kampanjen ... finns anarkister, ryska mensjeviker, vänstersocialdemokrater... enskilda klåpare, Miljukovs tidning, och då och då storfinsansens press. En 'Folkfront' i sitt eget slag!” (Den enda kategori som verkar passa mig är ”enskilda klåpare”). Trotskij förefaller vara ur stånd att föreställa sig att någon kan kritisera Kronstadt utan att ha egna politiska intressen att bevaka eller är en lättlurad person, medan stalinisterna betecknar alla kritiker av Moskvarättegångarna som trotskister, fascister, mördare, och – min egen etikett – trotskistiska lakejer) Jag kan inte, hur gärna jag än vill, se så stor skillnad mellan Trotskijs fasthållande vid ståndpunkten att eftersom revolutionens fiender har använt Kronstadt-affären för att misskreditera bolsjevismen, så är alla som uttrycker tvivel om Kronstadt (”objektivt” sett) allierade med kontrarevolutionen, och Vysjinskijs påstående att Fjärde Internationalen och Gestapo är vapenbröder eftersom båda är emot den stalinistiska regimen. Detta förkastande av personliga bevekelsegrunder som irrelevanta, denna vägran att beakta mål, program, teorier, allt utom det objektiva faktum att man är i opposition – hela denna inställning förefaller mig

² Syftar på artikeln [Ramaskri om Kronstadt](#) (skriven i januari 1938) – *Red*

³ Andrej Vysjinskij (1883-1954) var mensjevik 1902-1920, då han gick med i kommunistpartiet. Han blev internationellt känd som chefsåklagare vid Moskvarättegångarna (1936-38), sedan sovjetisk utrikesminister 1949-53. – *Red*

vara både farlig och orealistisk. Jag insisterar på att det är möjligt att ha betänkligheter om Kronstadt utan att vara vare sig en bedragare eller en däre.

Efter att ha skapat sitt hopkok definierar Trotskij sin minsta gemensamma nämnare – och den är mycket liten. ”Hur kan Kronstadtupproret på en och samma gång ge anarkister, mensjeviker och ’liberala’ kontrarevolutionärer sur mage?” frågar han. ”Svaret är enkelt: alla dessa grupperingar är ute efter att kompromettera den enda verkligt revolutionära strömning som aldrig har av sagt sig sin fana ...”. Svaret är kanske lite för enkelt – en annan sak som, i förbigående sagt, stör mig i Trotskijs svar. Så vitt jag är vet är jag inte intresserad av att ”kompromettera” bolsjevismen. Jag önskar tvärtom att jag kunde acceptera den till 100 procent. Men jag har tyvärr vissa tvivel, invändningar, kritik. Är det omöjligt att uttrycka dem utan att anklagas för kontrarevolution och klumpas ihop med anarkister, mensjeviker och kapitalistiska journalister?

Der mesta av Trotskijs artikel går ut på att försöka visa att Kronstadt-upprorets sociala bas var småborgerlig. Han gör ett viktigt påpekande: Som grupp betraktad var Kronstadtmatroserna av år 1921 något helt annat än 1917 års revolutionära hjältar. Men resten av hans långa resonemang kan reduceras till att alla element som motsatte sig bolsjevikerna karakteriseras som ”småborgerliga”. Han framlägger få bevis till stöd för denna karakteristik, bortsett från det obestridliga faktum att alla var anti-bolsjeviker. Han verkar argumentera så här: bara bolsjevikernas politik kunde rädda revolutionen. Machnos band, de gröna, socialistrevolutionärerna, Kronstadtmännen osv, var emot bolsjevikerna, därför var de objektivt kontrarevolutionära, därför verkade de objektivt för bourgeoisin. Detta resonemang kringgår hela frågan. Men även om det ursprungliga antagandet godtas, så är det fortfarande en farlig intellektuell process. Det förvandlar en obehaglig administrativ nödvändighet – undertryckandet av politiska motståndare som också agerar för vad de uppfattar som bäst för massorna – till en kamp mellan gott och ont. En polisiär åtgärd blir till ett politiskt korståg, genom att helt enkelt vägra att skilja mellan subjektiva och objektiva kategorier – som om en bankrånare skulle åtalas för att ha försökt störta kapitalismen! Stalin har lärt sig tricket alltför väl.

Trotskij har mycket lite att säga om hur bolsjevikerna hanterade själva Kronstadt-affären. Han kommer inte med något försvar för de massavrättningar som enligt Victor Serge skulle ha ägt rum månader efter att upproret hade krossats. I själva verket nämner han inte denna aspekt alls. Inte heller ägnar han mycket uppmärksamhet åt den avgörande frågan: hur allvarligt försökte bolsjevikerna nå en fredlig lösning innan de tillgrepp kanoner? Han avfärdar detta:

”Eller kanske det hade varit tillräckligt att informera matroserna i Kronstadt om förordningarna i NEP för att lugna ner dem? Illusioner! Upprorsmakarna hade inget medvetet program, och kunde i och med småbourgeoisins själva natur inte heller ha haft det.”

Här medger Trotskij underförstått det som Souvarine säger: att Lenin lade sista handen vid NEP under tionde partikongressen, som bröt upp för att låta delegaterna delta i anfallet mot Kronstadt. Det var ett allvarligt beslut som Lenin och Trotskij tog: att hålla inne med offentliggörandet av NEP tills upproret, som krävt några av de eftergifter som NEP beviljat, hade dränkts i blod. Hur kunde de vara så säkra på att det skulle ha varit omöjligt att kompromissa med Kronstadtmännen på grundval av NEP? Några meningar tidigare, medger Trotskij att ”man kunde ha undvikit upproret i Kronstadt om NEP hade införts ett år tidigare”. Men Kronstadtmännen, skriver Trotskij, som var småborgerliga, hade inte något ”medvetet program” och därmed kunde man inte appellera till dem med programmatiska eftergifter. Småborgerliga eller inte, så *hade* Kronstadtmännen ett program. Souvarine beskriver i sin Stalin-biografi det som ”fria val till sovjeterna, yttrande- och tryckfrihet för arbetare och bönder, vänstersocialister, anarkister och fackföreningar, amnesti för sådana politiska fångar som tillhörde arbetarna, och bönderna, avskaffande av kommunistpartiets privilegier, lika

livsmedelsransoner för arbetarna samt rättighet för självförsörjande bönder och hantverkare att sälja sina produkter”. Kanske Trotskij använder termen ”medvetet program” i en speciell mening.

För mig är det mest intressanta uttalandet i artikeln följande:

”Det är ... sant att jag så tidigt som 1920 hade föreslagit en övergång till NEP... När jag stötte på motstånd från partiledningen så vädjade jag inte till de djupa partileden för att undvika att mobilisera småbourgeoisin mot arbetarna.”

Som Trotskij påpekar, erkände Lenin att man höll fast vid ”krigskommunismens” politik längre än man borde ha gjort. Var det helt enkelt ett missbedömning, som Trotskij antyder, eller var det ett misstag som har sitt ursprung i själva den bolsjevikiska politiska organisationens natur, som koncentrerar makten i händerna på en liten grupp av politiker som är så avskild (genom en hierarkisk, byråkratisk partiapparat) från massornas tryck att de inte uppfattar massornas behov – tills det är för sent? Även när en av ledarna förmår bedöma massornas behov korrekt, kan han bara försöka övertyga sina kollegor om riktigheten av sina åsikter. Om de inte kan övertalas, förbjuds han av sin politiska filosofi från att appellera till gräsrotterna för stöd. Det är sant, som Trotskij skriver, att bourgeoisin skulle ha försökt utnyttja varje splittring i bolsjevikernas led. Men är inte faran med en lufttät diktatur, isolerad från massornas tryck, ännu större? Är inte händelser som Kronstadt oundvikliga under sådana förhållanden? Och skulle en stalinistisk klick så lätt ha kunnat tillskansa sig kontrollen över ett parti som tillåtit ett större massdeltagande och större frihet för vänsteropposition, både inom och utanför det dominerande partiet?

Dessa är de frågor som Kronstadt reser. Trotskij besvarar inte dem när han sammanfattar:

”I grund och botten är de vördnadsvärda kritikerna motståndare till proletariatets diktatur och på samma gång mot revolutionen. Däri ligger hela hemligheten.”

Hemligheten är mer komplicerad än så. Rosa Luxemburg var i hela sitt liv motståndare till Lenins uppfattning om proletariatets diktatur. Men frikårs-officerarna som mördade henne 1919 kände mycket väl till hennes inställning till revolutionen 1917.

New York City, 26 april 1938

Svar från redaktörerna

Den viktigaste punkten. Våra bidragsgivare tycks ha missat den viktigaste punkten i J. G. Wrights och Leo Trotskij's artiklar, vilken utvecklats i ännu större detalj av den sistnämnda, nämligen att den störtflod med Kronstadt-kritik som nyligen utlösts av anarkister, mensjevikier, borgerliga politiker och andra syftar till att misskreditera den revolutionära marxismen, företrädd av Fjärde Internationalen, så att deras respektive politiska bohag kan verka allt mer lockande, eller åtminstone inte fullt så ointressant. Macdonalds klagomål över att alla som uttrycker tvivel om Kronstadt klumpas ihop i en enda kontrarevolutionär gryta, är helt obefogat. Vi har ännu inte sett någon studie av Kronstadttupproret som gjorts med utgångspunkt från ren historisk forskning eller som är besjälad av något annat än det ohöljda politiska målet att visa att bolsjevismen är reaktionär eller bankrutt eller att den åtminstone bör ersättas av ett annat politiskt program, parti eller en annan filosofi. Den som vill, har rätt att göra detta. Anarkisterna kan visa att med deras politik skulle det inte ha funnits något Kronstadt i Ryssland, precis som det inte finns något sådant i Spanien, det skulle heller inte ha funnits någon proletär revolution i Ryssland, precis som det inte finns någon i Spanien. Den mensjevikiska kritikerna har helt rätt i att deras politik skulle ha förhindrat Kronstadt och revolutionens urartning, eftersom det skulle inte ha funnits någon revolution som kunde urarta. Miljukov och Kerenskij kan skryta med att de inte gav upphov till någon Stalin 1923 eller något

Kronstadt två år tidigare, men som vi minns lyckades de nästan åstadkomma en segerrik Kornilov-Cavaignac⁴ 1917.

Alla kritiker har rätt att engagera sig i de mest genomgripande studier av Kronstadt, och även föreslå ett program som är så annorlunda än bolsjevikernas – eller förse bolsjevikernas program med sådana förbättringar och säkerhetsanordningar – att det skulle utgöra en garanti mot eller åtminstone minska risken för Kronstadt-händelser och urartning. Därtill är vi redo att diskutera alla sådana förslag. Men vi är uppriktiga och säger att samtidigt som vi inte tror på bolsjevismens obefläckade avelse och utveckling, eller på dess felfrihet och ofelbarhet, förblir vi de ståndaktigaste anhängarna av dess grundläggande principer, vi är stolta över dess traditioner och inte särskilt mottagliga för de substitut som erbjuds av socialdemokrater, centrister, anarkister eller vanliga borgerliga demokrater. Vi är redo att diskutera alla revolutionära problem, men utifrån vår egen ståndpunkt, som vi försvarar tills vi visas en som är överlägsen.

Bolsjevismens urartning. Det är fullt möjligt att större förutseende och skicklighet kunde ha minskat risken för ett Kronstadt eller i alla fall minskat omfattningen av dess återverkningar. Den ryska revolutionen begick många överdrifter och hade många klåpare, ynkryggar och skurkar i sitt ledarskap, vi känner ingen revolution utan dem. Det är emellertid ovärdigt en marxist att blanda ihop överdrifterna med aktivitetens huvudinriktning, eller att förlora sin känsla för proportioner genom att identifiera de två. Det finns en skillnad mellan den nitiske brandman som kanske i onödan förstör en del möbler vid släckningen av en storbrand och pyromanen som sätter huset i brand eller sheriffen som vräker mannen som byggde huset. Macdonald undrar om urartningen inte finns inneboende i själva naturen hos bolsjevikpartiets organisation och dess diktatur. Victor Serge frågar när och var bolsjevismen började urarta och finner svaret i Kronstadt 1921, och innan dess i behandlingen av mensjevikerna 1920, innan dess i det inkvisitoriska förfarandet 1918. Varken fakta eller den marxistiska teorin stödjer någon av dessa i grunden idealistiska ståndpunkter.

Det fulländade uttrycket för urartningen – stalinismen – segrade i den mån den *utplånade* bolsjevikpartiet och dess ”diktatur”. Urartningen uttrycker den termidorianska kontrarevolutionens seger. De sociala representanterna för denna kontrarevolution var de välbesuttna bönderna, småbourgeoisin och de borgerliga elementen, som blev alltmer förbittrade över proletariats och bolsjevikernas styre. Efter krigskommunismen vedermödor kom reaktionen, där bönderna angav tonen. Stalinismen representerar arbetarbyråkratins undfallenhet gentemot denna reaktion. För en marxist står det klart att de sociala krafterna bakom Kronstadt, de sociala krafterna bakom de allierade imperialisternas mensjevikiska vapenbröder, i grund och botten fick ett betydligt mer fulländat och segerrikt uttryck i stalinismens seger! För vad representerar den senares utveckling, med sin arbetararistokrati, dess ”*kolchozniki*”-miljonärer⁵, dess försoning med den ”demokratiska” imperialismen, dess sovjeter utan kommunister, dess övergivande av revolutionära principer: är den en produkt av de *sociala krafter* som på olika sätt representeras av mensjevikerna, socialistrevolutionärerna, Machno-anhängarna – eller är orsaken de organisatoriska bristerna eller excesserna hos Lenins parti?

⁴ Lavr Georgijevitj Kornilov (1870-1918) var en tsaristisk general som blev Kerenskijs överbefälhavare i juli 1917 och ledde en kontrarevolutionär kupp mot Kerenskijs i september 1917. Han arresterades, men flydde och ledde kontrarevolutionära styrkor tills dess han i april 1918 stupade i strid.

Louis-Eugène Cavaignac (1802-1857) var den franske general som under ”junidagarna” 1848 års revolution skoningslöst slog ned de parisiska arbetarna.

⁵ *Kolchozniki* är ryska för kollektivjordbruk. I sina skrifter refererade Trotskij till miljonärskolchoser för att beskriva de ”välbärgade kollektiv” som blomstrade ”på bekostnad av de övriga kolchosernas massor och industriarbetarna” (*Den förrådade revolutionen*). Denna stora ojämlikhet mellan jordbruksproducenter befrämjades och gynnas fortfarande av den politik som drivs av den stalinistiska byråkratin, som baseras sig på den sovjetiska befolkningens privilegierade skikt.

Även om vi godtar Macdonalds argument, att samtidigt som allt detta i stora drag är sant, var ”vissa svagheter [vilka mer exakt?] i den bolsjevikiska politiska teorin” en bidragande orsak till urartningen, skulle vi om denna vaga formel allttjämt säga att det var först under perioden av reaktion, vilket sammanföll med Stalins väg till makten, som de ospecificerade svagheter fick en avgörande social betydelse.

Och även om vi godtar Victor Serges förslag att ”åter ta itu med alla problem från grunden”, måste vi fortfarande säga att när han stödde POUM:s substitut för bolsjevism i Spanien, gick han inte särdeles långt från sin utgångspunkt.

Fråga om tonläget. Victor Serge underförstått och Macdonald uttryckligen klagar över vårt ”tonläge”. Vi har svårt att förstå dem. Den anarkistiska byråkratin håller på döda den proletära revolutionen i Spanien och försöker skyla över sina svek genom att ropa: ”Stoppa tjuven! Där går Kronstadts mördare och slaktaren Trotskij!” Hur skall vi karaktärisera dem och deras vänligheter? Eller deras socialpatriotiska och borgerliga motsvarigheter i hela världen? Genom artiga skämt och bannor? Vi formulerar avsiktligt vår polemik så att den tänkande arbetaren kan förstå hur allvarligt vi ser på stödet till den proletära revolutionen och dess motsats, förräderi, så att han inte kommer att tro att konflikten mellan de två bara är ett missförstånd mellan två goda vänner.

Macdonald anklagar Trotskij för att göra ett hopkok. I politiken motsvaras ett hopkok av ett försök att mekaniskt förena olika metaller: oppositionen och Wrangel-officieren, Trotskij och Hitler, Macdonald och Hearst⁶. Vad har det gemensamt med det helt obestridliga påståendet, att anarkistiska politiker, socialpatrioter och borgerliga demokrater à la Miljukov, alla bekämpar bolsjevismen med ropet ”Kronstadt!” för att förbättra hur deras respektive politiska bohag ser ut? Men har Macdonald, som vi känner som en vän till vår rörelse, lagt märke till tonläget i hans egna ord?

Det händer ganska ofta att ”trotskisternas” vänliga kritiker på det mest sofistikerade och nonchalanta sätt säger: ”I grunden är ni precis som stalinisterna.” Eller: ”Massakrerade inte ert folk Kronstadtmännen och Machno-anhängarna?” Eller: ”Om ni hade makten, då skulle ni agera precis som Stalin eller Vysjinskij eller Jagoda.” Eller: ”Tycker ni inte att det finns en liten sanning i anklagelserna om Trotskij's relationer med Hitler?” Och när vi besvarar sådana ansvarslösa eller monstruösa anmärkningar med endast hälften av den skärpa som de förtjänar, blir våra kritiker uteslutande chockade och utropar: ”Hur kan ni diskutera med dessa trotskister! Deras tonläge är olidligt, deras uppförande eländigt!”

Mot sådan kritik avväpnas polemiken som sådan.

⁶ William Randolph Hearst (1863-1951) en amerikansk tidningsman som publicerade högertidningar som utmärktes av skandaljournalistisk. ”Wrangel-officieren” avslöjades som en GPU-agent. Innan GPU erkände detta försökte man smutskasta oppositionen genom att hävda att en ”Wrangel-officer” sökte kontakt med dess medlemmar. Pjotr Nikolajevitj Wrangel (1878-1928) var en vitgardistisk general som ledde de kontrarevolutionära styrkorna som besegrades under inbördeskriget.

Ett brev och några anteckningar

Från *New International*, Vol. 5 No. 2, February 1939

Victor Serge: Ett brev till och två svar (oktober 1938)

Kära kamrater, här kommer några sidor angående diskussionen om Kronstadt 1921, där jag samtidigt svarar L D Trotskij och A. Ciliga. Jag skulle vilja se *New International*, där vår kamrat Trotskij flera gånger har kritiserat mina åsikter i detta viktiga ämne.⁷

När ni i ert augustinumner publicerade ett brev som jag skickat till er, bifogade ni kommentarer som inte kommit till min kännedom, eftersom jag inte erhöll det numret. Jag är ledsen. Jag har fått höra att ni tog upp frågan om min inställning till POUM. Jag skulle inte ha försummat att ge ett grundligt svar. Eftersom jag inte är bekant med er text, nöjer jag mig idag med två anmärkningar:

1. Vår kamrat L.D. Trotskij skrev nyligen att ”man måste lära sig att tänka ...” På denna punkt (som på så många andra) är jag helt överens med honom. Det är även nödvändigt, tror jag, att lära sig att diskutera och det innebär att inte blanda ihop historiska ämnen med ämnen som rör dagens politik, att inte i diskussionen om en fråga som rör den ryska revolutionen år 1921 föra in den polemik som rör den spanska revolutionen 1936-1938. Den marxistiska metoden är mer seriös och mer konkret än så. Och om man, för att göra en bred syntes, vill diskutera alla stora frågor på en gång, då är det lämpligt att meddela läsaren och samtalspartnern detta faktum. Jag för min del skulle be att få slippa.

2. Om POUM. Detta heroiska och förföljda arbetarparti var ensamt om att representera den revolutionära marxismen på den spanska revolutionens arena. Det gav prov på klarsynthet och storartat mod. Detta så mycket mera pga det faktum att även under sina bästa dagar hade Tredje internationalens oförstående och brutala attityd gentemot anarkister och syndikalister gjort marxismen impopulär inom Spaniens arbetarrörelse. Ändå var det inte ofelbart, långt därifrån. Och jag drömmer inte om att förebrå det för detta, för jag känner ingen, verkligen ingen, som är ofelbar där nere. Å andra sidan är ingenting lättare än för ett dussintal kamrater att träffas, och sedan tillkännage att de har monopol på den fulla sanningen, den enda riktiga teorin, det ofelbara receptet på hur man får revolutionen att lyckas – och därefter fördöma som förrädare, opportunisterna och oduglingarna de militanter som är inbegripna i den verklighet som händelserna och massorna utgör. Detta sätt att agera framstår för mig som felaktigt och irriterande, även om det händer att dess försvarare säger saker som i sig är helt rätt...

Paris, 31 oktober 31 1938

Svar till Trotskij

I en kort artikel som publicerades i USA i slutet av juli, har Leo Trotskij till slut preciserat sitt ansvar i Kronstadt-händelserna. Det politiska ansvaret bär, som han alltid har sagt, det ryska kommunistpartiets centralkommitté som tog beslutet att ”slå ner upproret med militärt våld om det inte gick att förmå fästningen att ge upp, först med hjälp av fredsförhandlingar och sedan med ett ultimatum”. Trotskij tillägger: ”Jag har aldrig berört denna fråga. Inte på grund av att jag har något att dölja, utan tvärtom därför att jag inte hade något att säga jag

⁷ Trotskij tog upp Kronstadt i 2 artiklar i *New International*: [Ramaskri om Kronstadt](#) (april 1938) och [Mer om undertryckandet av Kronstadt](#) (augusti 1938). Serge kommenterar den första artikeln i sitt inlägg i julinumret (återgivet ovan) och den andra artikeln i detta brev. Det är således svårt att förstå vad Serge syftar på när han skriver att han ”skulle vilja se *New International*, där vår kamrat Trotskij flera gånger har kritiserat mina åsikter i detta viktiga ämne” – han har ju uppenbarligen tillgång till båda artiklarna. – Red

personligen deltog inte på minsta sätt varken i undertryckandet av Kronstadtopproret eller under det efterföljande förtrycket. ...”

Trotskij erinrar om de meningsskiljaktigheter som vid denna tidpunkt skilde honom från Zinovjev, Petrograd-sovjetens ordförande. ”Jag”, skriver han, ”klev fullständigt och demonstrativt åt sidan från denna affär.”

Det är bra att ha detta i åtanke efter vissa personangrepp som riktats mot Trotskij mot bättre vetande, av okunnighet och sekteristiska anda. För i historien finns trots allt plats för att skilja mellan det allmänna politiska ansvaret och det omedelbara personliga ansvaret.⁸

”Jag vet inte om det fanns några onödiga offer”, fortsätter Trotskij, ”På denna punkt litar jag mer på Dzerzjinskij än på hans senkomna kritiker Victor Serges slutsatser i denna fråga – baserade på tredjehandsuppgifter – har i mina ögon inget som helst värde....” Dzerzjinskijs slutsatser på denna punkt är dock från sjunde eller nionde hand, ty chefen för tjeikan kom inte till Petrograd vid den tiden och underrättades själv endast via en hierarkisk väg, om vilket det skulle kunna sägas mycket (och det vet Trotskij bättre än någon annan). Jag personligen, var bosatt i Petrograd, där jag levde bland stadens ledare. Från ögonvittnen känner jag till repressionen. Jag besökte i Sjpalernaja-fängelset anarkistiska kamrater, som dessutom var fängslade i strid mot allt sunt förnuft, och som varje dag såg besegrade från Kronstadt skickas till avrättningsplatsen. Jag upprepar att förtrycket var förfärligt. Enligt sovjetiska historiker hade det upproriska Kronstadt c:a 16.000 soldater till sitt förfogande. Flera tusen lyckades nå Finland över isen. Resten massakrerades i hundratal och mer troligt i tusental under de avslutande striderna eller avrättades efteråt. Var finns Dzerzjinskijs statistik – och vad är den värd om den finns? Redan det faktum att en Trotskij, på höjden av sin makt, inte kände behov av att exakt informera sig om undertryckandet av detta arbetaruppror, redan den omständigheten att Trotskij inte visste vad alla vanliga kommunister visste, nämligen att det utifrån inhumanitet just hade begåtts ett *onödigt brott* mot proletariatet och bönderna, redan detta enda faktum, säger jag, är mycket allvarligt. Det står helt klart att det är på repressionens område som bolsjevikpartiets centralkommitté begick de mest allvarliga misstagen från början av revolutionen, misstag som kraftigt bidrog till att å ena sidan byråkratisera partiet och staten, och å andra sidan avvärja massorna och särskilt revolutionärerna. Det är hög tid att detta erkänns.

Svar till Ciliga

Vilken större orättvisa kan tänkas mot den ryska revolutionen än att bedöma den enbart i stalinismens ljus? En stalinism som växte fram ur ryska revolutionen, det är sant, men bara för att ta död på den, men under loppet av tretton eller femton års kamp, genom att begagna sig av socialismens nederlag i Europa och Asien! Det sägs ofta att ”fröet till stalinismen fanns i bolsjevismen från första början”. Tja, jag har inga invändningar. Bara det att bolsjevismen också innehöll många andra frön, en massa andra frön, och de som genomlevde entusiasmen under de första åren av den första segerrika socialistiska revolutionen bör inte glömma det. Att döma den levande människan utifrån de dödliga bakterier som obduktionen avslöjar i liket – och som han/hon kan ha burit inom sig sedan födseln – är det särskilt klokt?

”Allt som fortfarande var socialistiskt och revolutionärt i Ryssland året 1921, fanns hos gräsrotterna”, skriver Ciliga i *Révolution Proletarienne* från den 10 november.⁹ ”När de gick emot

⁸ Eftersom vissa av de attackerna som jag syftar på har kommit från den anarkistiska pressen, låt mig här precisera min tanke med hjälp av ett aktuellt exempel: Kamrater i POUM och CNT har ostraffat blivit förföljda och mördade i den spanska republiken samtidigt som CNT deltog i olika poster i en borgerlig regering. Därmed bär CNT givetvis sin del av det *politiska* ansvaret för dessa brott mot arbetarrörelsen, även om det skulle vara orättvist att göra dess ledare *personligen* ansvariga för dem.

⁹ Se A Ciliga, [Kronstadtrevolten och den ryska revolutionens öde](#). – Red

dem uttryckte Lenin och Trotskij, i samförstånd med Stalin, med Zinovjev, Kaganovitj och andra, den byråkratiska kaderns önskingar och intressen. Arbetarna kämpade då för den socialism som byråkratin redan höll på att likvidera”.¹⁰ Man kan se, Ciliga, att du inte är bekant med dessa dagars Ryssland. Därav ditt enorma misstag.

I verkligheten räckte det med lite kontakt med folket för att få en uppfattning om det drama som under revolutionen separerade kommunistpartiet (och med det stoftet från de andra revolutionära grupperna) från massorna. Inte vid något tillfälle utgjorde de revolutionära arbetarna mer än en obetydlig andel av massorna. 1920-1921 hade allt som var energiskt, militant, och bara det minsta socialistiskt inom arbetarbefolkningen och bland de avancerade elementen på landsbygden sugits upp av kommunistpartiet, som under fyra år av inbördeskrig, inte upphört med sin ständiga mobilisering av de som var villiga att ställa upp – ner till de mest vacklande. Det förekom sådant som följande: en fabrik som räknade ett tusen arbetare, lämnar ifrån sig så mycket som hälften av sin personal till partiets olika mobiliseringar och arbetar till slut endast med en mycket låg kapacitet med de fem hundra som kvarlämnats för den sociala striden, hundra av dem är före detta butiksägare Och eftersom det, för att kunna fortsätta revolutionen, är nödvändigt att göra ytterligare uppoffringar, måste partiet hamna i konflikt med dessa gräsrotter. Det är inte en konflikt mellan byråkratin och de revolutionära arbetarna, det är en konflikt mellan den revolutionära organisationen och de efterblivna, eftersläntrarna, de minst medvetna elementen bland de arbetande massorna. Under täckmantel av denna konflikt och inför faran, stärker byråkratin självfallet sig själv. Men det friska motstånd som den stöter på – jag syftar på det som inte baseras på demoralisering eller reaktionär anda – kommer inifrån partiet och andra revolutionära grupper. Det är inne i bolsjevikpartiet som det 1920 uppstår en konflikt, inte bland gräsrotterna – *som redan är mycket underutvecklade* – utan mellan kadern av aktiva militanter och centralkommitténs byråkratiska ledning. År 1921 är alla som strävar efter socialismen partimedlemmar, de som står kvar utanför är inte mycket värda för den sociala omvandlingen. Kronologin talar sitt tydliga språk: Det är de partilösa arbetarna från denna epok, som efter Lenins död 1924 gick med i partiet i ett antal av 2.000.000, som säkrade byråkratins seger. Jag försäkrar dig, Ciliga, att dessa människor aldrig ägnat en tanke åt Tredje internationalen. Många av upprorsmakarna i Kronstadt tänkte på det, men de utgjorde en obestridlig elit och lurade av sin egen lidelse, öppnade de trots sig själva dörrarna till en skrämmande kontrarevolution. Bolsjevikpartiets fasthet, å andra sidan, sjukt som det var, fördröjde termidor med fem till tio år.

Låt oss komma ihåg att flera liknande rörelser skedde vid samma tid. Machno hade fötfast på landsbygden. Det röda Sibirien var i jäsning. I Tambov-regionen räknade Antonovs bondearmé över 50.000 man, med en utmärkt organisation. Under ledning av högernationalistrevolutionärer krävde den också ett slut på förtryckarregimen och ”kommissariernas diktatur”, den proklamerade Den konstituerande församlingen. Det var en bonde-kontrarevolution av det mest regelrätta slag. Tuchatjevskij nedkämpade den med svårighet under sommaren 1921. Om man vill försöka föreställa sig vad som skulle ha blivit konsekvenserna av ett nederlag för bolsjevikpartiet vid tiden för Kronstadt, då är det bra att ha i åtanke bilden av ett vidsträckt utsvalt Ryssland, där transporter och näringsliv höll på att duka under, samtidigt som det nästan överallt under skiftande former uppstod, inte en tredje revolution, utan en lantlig Vendée.¹¹

¹⁰ Kaganovitj existerade knappt 1921. Stalin höll sig i bakgrunden. Jag tycker inte om att, från en så ärlig skribent som Ciliga, se denna ihopbuntning av namn som tillhör olika faser av historien.

¹¹ Vendée: en provins i Sydfrankrike som utgjorde ett kontrarevolutionärt fäste under franska revolutionen – *Red*

Svar till Serge

1. Det är väl värt att fästa våra läsares uppmärksamhet på det som så vederbörligt sägs av Victor Serge i hans svar på A. Ciligas ytliga skrivelser, särskilt i ljuset av de omfattande försöken från alla slags liberala virrpannor, socialdemokrater, anarkister och avfallingar från marxismen för att dölja sina egna brott genom att, som en tvilling till dess antites stalinismen, fördöma det parti som organiserade och försvarade den ryska revolutionen. Det är också värt att fästa Victor Serges uppmärksamhet på att de realiteter för 18-19 år sedan som han beskriver står i konflikt med hans egna tankar om den ryska revolutionens tidiga period – tankar som, vi måste upprepa det, *inte* är utan samband med hans hållning i Spanien.

2. Victor Serge anser att en faktor som starkt bidrog till stalinismens seger var de mycket ”allvarliga misstag från början av revolutionen” som bolsjevikledarna begick när de förtryckte andra grupper. Vi kan inte skriva under på denna förtäckta upprepning av den gamla reformistiska analysen av bolsjevikernas förtryck och dess roll under den ryska revolutionens fortsatta utveckling. Den är ohistorisk, den är mycket ensidig – och därför i grunden falsk – för den säger ingenting om *hur* och *varför* förtrycket riktades mot mensjeviker, socialistrevolutionärer och anarkister. Detta kan man inte lära sig från Victor Serge reflektioner av sent datum, men från den utmärkta historien, *L'An I de la Révolution Russe* (År ett av den ryska revolutionen). Till exempel:

För första gången tvingades bolsjevikerna av anarkisterna till att med våld underkuva en dissidentminoritet i revolutionen. Sentimentala revolutionärer skulle ha tvekat. Men vad skulle det ha lett till? Antingen skulle det Svarta gardet ha organiserat ett uppror, och Moskva skulle ha gått igenom dagar av oändligt farliga tumult (det räcker med att betänka svälten och den beväpnade kontrarevolutionen, som redan var starkt organiserad), eller så skulle gardet så småningom ha upplösts, efter många incidenter med osäker utgång. Varje revolution som inte kan underkuva sina dissidenter när dessa är beväpnade och därmed bildar ett embryo till en stat inom staten, skulle utsätta sig själv för slag från sina fiender.

Ledarna för de kontrarevolutionära partierna – socialistrevolutionärerna, mensjeviker och kadeterna – hade just, i mars [1918], upprättat en gemensam organisation, Förnyelseförbundet (*Sojuz Vozrozdjenija*). ”Förbundet”, skriver en av ledarna för SR-partiet, ”har inrättat regelbundna kontakter med företrädare för de allierade beskickningarna i Moskva och Vologda, främst genom förmedling av M. Noulens”. ... Förnyelseförbundet var den viktigaste underjordiska organisationen för den ”socialistiska” småbourgeoisin och de liberaler som var beslutna att störta sovjetmakten med våld ... Det fanns således en kedja av kontrarevolutionära organisationer som omfattade allt från de mest ”avancerade” socialisterna till de svartaste reaktionärerna.

Vi uppmanar bokens författare, Victor Serge, att uppmärksamma dessa citat och hundratals andra som ger en komplett och exakt bild av *hur* de anti-bolsjevikiska ”arbetarklass”-grupperna själva drog på sig sovjetmaktens förtryck. De behöver läsas på nytt, inte omformuleras. Eller, om det behövs en ny upplaga, skulle det inte vara mer på plats, med tanke på de verkliga förhållandena i arbetarrörelsen idag, att lägga till några sidor som visar att de mensjevikiska och anarkistiska ”kritikens vapen” som numera riktas mot bolsjevismen på intet sätt är överlägsna deras ”vapens kritik” som riktades mot bolsjevismen för två årtionden sedan?

3. Victor Serges senaste bidrag till berättelsen om undertryckandet av Kronstadt, vilket inte beskriver bolsjevikernas påstådda övergrepp på det mest återhållsamma sättet, tillför enligt vår mening inte något grundläggande till diskussionen. Vi har upplåtit en hel del utrymme åt Kronstadt, där vi låtit motstridiga åsikter komma till tals, samtidigt som vi har klargjort vår egen syn, och avslutar nu, åtminstone för tillfället, diskussionen om denna fråga i tidskriften.

Redaktörerna

Kronstadt igen

Från *New International*, Vol.5 No.10, October 1939

Brev från Dwight Macdonald (oktober 1939)

Till redaktionen:

Kronstadt är med oss igen – denna gång som *Sanningen om Kronstadt*¹², en pamflett skriven av John G. Wright och publicerad av SWP:s nationella skolningsavdelning. Jag har ingen större lust att på nytt ta itu med Kronstadt-affären. Det förefaller mig som att det finns många fler grundläggande frågor än Kronstadt inblandade i frågan om den sovjetiska statens urartning. Dessutom är för närvarande de aktuella problemen så pressande och hotfulla att man drar sig för att ägna tid och energi åt även de mest viktiga historiska frågor. Väck inte den björn som sover, åtminstone för tillfället, skulle jag vilja säga. Men själva det faktum att Wrights pamflett just har publicerats verkar visa att *denna* björn – stackars djur! – inte sover.

Jag känner en särskild förpliktelse att inte låta Wrights pamflett passera under tystnad, på grund av det faktum att det första jag skrev i *New International* var en kritik av Trotskijs Kronstadt-artikel. Jag blev inte övertygad av hans artikel, och jag är inte övertygad av Wrights pamflett. Wright har några fyndiga poänger. Det gäller särskilt den brådska med vilken rebellerna drev på upproret, och bevis på att borgerliga kontrarevolutionära krafter utomlands utnyttjade upproret för sina egna syften. Men han bemöter inte någon av de två starkaste anklagelserna mot bolsjevikerna i denna affär – han bemöter dem inte, misstänker jag, därför att de inte kan bemötas.

Den första anklagelsen är att upproret i första hand var ett utbrott av massornas missnöje med det bolsjevikiska styret eftersom

1. massorna svalt pga ”krigskommunismens” förtryckande bestämmelser, och
2. genom att ta ifrån sovjeterna all politisk makt och förbjuda alla andra partier, oavsett om de tillhörde arbetarklassen eller ej, hade kommunistpartiet stoppat alla möjligheter för massorna att uttrycka sitt motstånd mot krigskommunismen.

Om jag tillåts använda en metafor, utan att anklagas för att göra mig skyldig till ett hopkok, så framställer Wright Kronstadtopproret på ungefär samma sätt som den amerikanska pressen oftast framställer en strejk – som ett verk av en handfull ”agitatorer”, i detta fall borgerligamensjevikiska-vitgardistiska agitatorer. Men som vi vet från vår erfarenhet av strejker kan agitatorer sätta massorna i rörelse endast när det finns en grund för deras agitation, dvs. ett omfattande folkligt missnöje. Det faktum att Lenin inom ett par veckor efter Kronstadt övergav krigskommunismen till förmån för NEP – och för övrigt senare medgav att det var ett allvarligt politiskt misstag att det inte hade gjorts tidigare¹³ – och det faktum att de publicerade rebellkraven inbegrep fria val till sovjeterna, minskade restriktioner på inrikeshandeln, osv – allt detta tyder på att Kronstadt främst var ett uttryck för djupt liggande folkliga protester mot kommunistpartiets politik. (Och att tala om ”den grå massan” eller ”småborgerliga element” löser ingenting.)

Men Wrights pamflett nämner inte ens Kronstadtfolkets specifika krav.

¹² Ingår i textsamlingen [Trotskij och Lenin om Kronstadt 1921](#) – Red

¹³ Det bör påpekas att Macdonald har lite fel i kronologin här: Införandet av NEP beslöts vid partikongressen som hölls under Kronstadtopproret (15 mars, dvs innan upproret slagits ned), men det hade förberetts redan innan, dvs NEP var inte hastigt och lustigt påkommet pga Kronstadt-händelserna. Däremot är det riktigt att Lenin & Co i efterhand konstaterade att NEP borde ha införts tidigare. – Red

Den andra huvudanklagelsen är att bolsjevikerna undertryckte upproret med extrem brutalitet. Wright noterar detta i en fotnot, men bara för att förvränga den.

Till sist intogs fästningen med en stormning, efter ett motstånd som var ytterst envist och beslutamt. Tidigare angrepp hade slagits tillbaka med svåra förluster. Nu övergick striderna till gatorna, från kvarter till kvarter, hus till hus. Det följdes av närstrider, den mest hänsynslösa formen för modern krigföring. ”En massaker!”, klagar Serge...

Men såvitt jag minns gör Serge ingen sådan barnslig anklagelse. Han kritiserar den allmänna massakern på fångar *efter att rebellerna hade avväpnats*. Och de som inte sköts ner på fläcken avrättades i stort antal av tjekan efter hemliga rättegångar, några veckor efter det att upproret fullständigt hade krossats. Må så vara att det var nödvändigt att undertrycka upproret, när det väl hade nått stadiet av väpnat uppror, men jag kan inte se något moraliskt eller politiskt skäl för sådana blodiga repressalier. De verkar snarare vara den automatiska, själlösa, brutala produkten av samma byråkratiska tendenser, som Lenin ägnade sina sista år av sitt liv åt att bekämpa och som slutligen drev Trotskij i landsflykt.

Att se Kronstadtopproret som en produkt av krigskommunismens misstag, och att kritisera den stränghet med vilken rebellerna bestraffades – detta är inte alls detsamma som att vara överens med anarkisterna och socialdemokraterna om att Kronstadt ”avslöjar bolsjevismens i grunden antidemokratiska och totalitära natur”. Jag anser att Kronstadt var ett stort misstag, men ett misstag som förklaras och i viss mån rättfärdigas av de fruktansvärda sociala och ekonomiska svårigheterna under dessa revolutionens första år. (Förresten, den bok som mer än någon annan jag har läst har övertygat mig om *nödvändigheten* av många av de stränga och odemokratiska åtgärder som vidtagits av bolsjevikerna under dessa år var konstigt nog Victor Serges *L'An I de la Révolution Russe* [År ett av den ryska revolutionen], en verkligen utomordentlig historik som förtjänar att ges ut i engelsk utgåva.¹⁴) Det förefaller mig vara ett allvarligt fel att försvara Kronstadt – och många andra åtgärder som vidtogs av bolsjevikerna under dessa tidiga år – som ett *normalt* sätt att uppträda för ett revolutionärt parti. Jag föredrar mindre försvar, mindre polemik mot alla kritiker i detta ämne, och mer beredvillighet att lidelsefritt och objektivt granska hela affären i syfte att dra de historiska lärdomar som den kan inrymma för något som förefaller mig vara ett nyckelproblem för alla revolutionärer idag: hur man bevarar maximalt med arbetardemokrati efter att revolutionen har genomförts.

New York
Dwight Macdonald

Översättning: *Martin Fahlgren*

¹⁴ Boken finns i engelsk översättning på webbplatsen marxists.org: [Year One of the Russian Revolution](#) – Red